

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

§. 8. De reo ducente secundam uxorem viuentem prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

Idem quod dictum est de fautoribus; dicendum est de impedientibus inquisitionis officium; verè enim hæreticorum fautores sunt; & de hæresi suspecti, & grauius delinquent qui bullibet aliis fautoribus, & sic grauius puniendi sunt.

Quapropter ex constitutione Innoc. IV. edita anno 1252. & Clem. IV. edita anno 1267. vtraque incipiente. Ad extirpanda; quæque referunt Pegna, inter litteras Apostolicas, & in direct. 2. p. 57. c. 7. m. 7. Qui hæreticum capere de manibus ministrum eripere ausus fuerit, vel impedierit ne capiatur, vel aliquo modo arrium, consilium, vel fauorem ad liberandum præstiterit, siue id faciat vi, & armis, siue clamoribus, & monitionibus, quibus auctus fugit delinquentis, perpetuo relegatur cum publicatione bonorum. At huic delicto Pius V. in quadam sua constitutione edita anno 1569. incipiente, si de protegendis, præcedentium confirmatoria poenam mortis, & confiscationis bonorum, ac reliquas omnes poenas, quibus rei late malefactoris humanæ afficiuntur, imponit; cuius Bullæ tenorem refert Pegna inter litteras Apostolicas, illi quæ mentionem facit Farin. de hæresi. q. 182. n. 96. Facit hæc poenam mortis nunquam ob hoc crimen præcisè imponi in aliquo casu raro, & extraordinario, in quo simul cum defensione hæretici occidit, seu grauis alicuius ministri inquisitionis vulneratio coniungeretur: tunc enim sic delinquentis caritæ facultati relaxatur, esto faceret se hæreticum esse, & poenitentiam expulset, & ad reconciliationem admittatur. At idem est qui fingere se esse hæreticum illum capiendum & loco illius se substitueret, vel alium substitueret faceret, vt sic hæreticum a potestate inquisitionis libeter; hic enim tanquam fautor hæreticorum, & inquisitionis officij impeditor puniendus est. Ex supradictis autem constitutionibus Innoc. IV. & Clement. IV. qui sic se supportant, carceri perpetuo mancipatur; qui verò alterum submissis publicis bonis omnibus, in perpetuum relegatur, & suspensus si fuit in dolo, mancipatur perpetuo carceri, sic notat Farinac. q. 182. n. 98.

Rarus huic tribunal subiectus est reus vsurpans officium Inquisitionis Notarij, aut alterius ministri, qua offendit sanctissimum huius tribunalis iurisdictionem, meritoque ab eius iudicio coarctari debet. Sed qua poena puniatur, non constat. Examinanda enim est diligenter causa vsurpationis: nam si officium vsurpauit, vt ab aliquo petulo, in quod fuit coniectus, libenter, nec alicui nocuit, leuiter est puniendus; reprehensione aliqua verbaliter secretò in tribunali facta, & poena aliqua pecuniaria vel exilio per aliquot annos; sic colligitur ex iis, quæ tradit Menoch. de arbit. l. 2. c. 1306. à num. 14. vbi probat falsitatem, quæ nemini nocuit, nec nocere potest, non poena falsi, sed aliqua cæcus ordinata puniri. At si officium inquisitionis vsurpauit, vt aliquos terret, & concuteret, vel pecunias extorqueret, aut alia crimina præstaret, in actu publico est producendus, ibique legenda est eius sententia, vt aliquoties vidi. Sententia autem fieri esse pecuniaria, fustigationis, & criminis pro qualitate delicti sic docuit Simancas cathol. in sit. tit. 46. col. vlt. & in enchirid. vlt. n. 15. & probat authoritate Iulij Clari l. 5. recept. seu tit. ad leg. Cornel. testamentaria; qui ita scriptum relinquit: Qui in quibus aliorum ordinis vtuntur, in iusticiamve conungunt, quo quem terreat, vel concutiant, humiliores capite puniantur, honestiores in initium deportantur.

§. VIII.

De reo ducente secundam vxorem viuentem prima.

- 1. Iudicibus facti puniendus, subicitur hic delinquens.
2. Poena huius criminis est arbitraria: in aliquibus partibus avaram de vehementi, in Hispania de leui.
3. Præcedunt tam in viro ducente vxorem, quam in vxore ducente virum.
4. Religiosus duceps vxorem, grauius punitur.

Quod Inquisitores aduersus hos delinquentes procedant, tanquam aduersus hæresis suspectos, & malè de sacramento matrimonij sentientes, nulla est dubitatio, vt testatur Farinac. q. 178. num. 68. & etiam Pegna 2. part. direct. q. 1. c. 7. m. 7. post medium. versic. de eo. Couart. epitom. de sponsalib. 2. p. 7. §. 3. n. 6. versic. suspectos etiam hæreses. Albertin. tractat. de agnoscend. assert. cathol. q. 23. m. 10. Simanc. cathol. in sit. tit. 40. c. 7. in enchirid. tit. 12. n. 6. de nuptiis n. 5. Rojas singul. 98. n. 4. Menoch. de presump. l. 5. præsumpt. c. n. 37. c. 7. de arbit. lib. 2. c. 142. n. 11. & alij apud ipsos. Quod venit intelligendum, siue secundum matrimonium palam, siue secretò contrahatur, quia hoc non tollit suspicionem, licet ex parte minuat. Simancas cathol. in sit. tit. 40. num. 4. Salzedo in præf. crimin. c. 8. littera B. versic. ne illud Farinac. de delictis carnis. q. 140. numer. 24. Item procedit cõcluso, posse scilicet Inquisitores aduersus hos delinquentes procedere, etiam si secundum matrimonium aliàs sit in iudicium, vt quia erat consanguinea, vel religiosa, aut alio impedimento ligata: quia in præferti non tam matrimonium in effectu, quam in affectu puniatur, ex l. eii qui duas, Codic. ad leg. Ferò. de Castro Sum. Mor. Pars 1.

Iuliam, de adulter. aut incestus, Cod. de iniuris nupt. c. nupt. de bigami. & notauit Anton. Gomez leg. 80. Tauri n. 30. Albertin. de agnoscend. assert. cathol. q. 23. m. 10. Farinacius alios refertens, q. 140. vbi de delictis carnis, n. 25. Quocirca reus, vt effugiat hoc iudicium, probare tenetur ignoranter processisse quæ ignorantia non probatur, ex eo quod nullo tempore conflux prima absens fuerit; quia insuper debet probare certum numerum accepisse de illius abitu, iuxta text. in c. presentia, de sponsalib. vel probare tenetur primum matrimonium nullum fuisse, & quouque hoc probet, Inquisitorum iudicio subditur ob hæresis suspicionem: nullitate autem probata cessat Inquisitor, & succedit Episcopus, qui sic contrahentem debet punire, iuxta textum in c. eum in Apostolica, de sponsalib. eo quod abique declaratione Ecclesiæ nullitatis prioris matrimonij, ausus fuerit secundum contrahere, sic notauit Farinacius de hæresi, quæst. 172. n. 72.

Pœna huius criminis arbitraria est in Italia, aliisque locis abiurant de vehementi, vt testatur Pegna dicto comm. 81. post medium. versic. de eo. Farinac. de hæresi, q. 178. num. 68. sine. At in Hispania de leui tanquam abiurant; & si plebei sint, flagellis caduntur, & quinquennio tritribus addicuntur: si nobiles, aliis poenis pecuniariis, exilioque damnantur. Simancas cathol. in sit. tit. 40. num. 6. & in enchirid. tit. 12. n. 6. Farinac. q. 178. num. 74.

Aduerto tamen si hic delinquentes antequam testificatus sit, se ipsum inquisitoribus detulit, & crimen manifestauit, mitius esse puniendum. Putat sane primò in carceribus secretis recludendum non esse, dum eius causa agitur, sed in aliqua particulari domo, vt Compostellæ obseruatum vidi. Secundo exilium, etiam si plebeus sit, flagellis non debere cædi, sed exilium, aliqua poena pecuniaria condemnari. Et idem est dicendum de eo, qui aliqua apparenti ratione ductus de morte prioris coniugis, probat secundum matrimonium contraxisse.

Secundo aduerto supradicta tam in viro ducente vxorem quam in vxore ducente virum procedere, sic Simanc. cathol. in sit. tit. 40. n. 5. Farin. q. 178. n. 73.

Ad huiusmodi crimen reduci potest, si religiosus siue laicus sit, siue clericus ducat vxorem: punitur enim ab inquisitoribus eadem poena qua binas nuptias contrahens, & grauiori ob suspicionem grauiorem Lutheranz hæresis. Canteri quæst. crimin. de hæresi. n. 70. & 71. fol. 431.

§. IX.

De reo non Sacerdote Missam celebrante, aut aliud sacramentum ministrante.

- 1. Hic est de hæresi suspectus.
2. Poena mortis pluribus in locis puniatur, aliis verò, vt in Hispania arbitraria poena.

Hinc de hæresi suspectum, nemini esse potest dubium, ac proinde inquisitori iurisdictioni subiectum, committit enim crimen falsi in re grauissima, vsurpans officium, & iurisdictionem a se profus alienam, sic Bernard. Diaz præf. crimin. c. 12. n. 3. & ibi Salzedo alios adducens Menoch. de arbit. lib. 2. c. 320. n. 13. & 14. Solum potest esse aliqua dubitatio, si quis ex intentione ludendi, vel irritandi hæc sacramenta ministraret, & talis intentio omnibus adstantibus patet, quia tunc non videtur puniendus, tam vt alienæ, sacræque iurisdictionis vsurpator, quam vt irritor.

Sed qua poena puniendus is sit?

Respondeo poena mortis puniendum esse; ac proinde brachio seculari tradendum, vbi cumque receptæ sint constitutiones Pontificiæ. Nam sic delinquenti poenam mortis esse imponendam statuit Paul. IV. in sua constitutione edita 20. Maij anno 1557. & in alia edita 17. Februarij anno 1559. quarum mentionem facit iudicial. inquisit. rubr. sine ordinibus celebrantes. f. mibi 475. Salzedo supradictus. Idem statuit Clem. VIII. in sua constitutione edita 5. Decembris anno 1601. incipiente, Etsi alius, cuius meminit Farin. q. 193. n. 39. Et merito hæc poena puniri debet; quia est nefas omnino grauissimum, quale antiqui Pontifices nunquam committendum præsumpserunt, & forte ob eandem causam huic crimini poenam non statuerunt, vt dicit Bernard. Diaz præf. dict. c. 12. in princ. Sed cum his temporibus malitia hominum creuerit, & in omne malum, scilicetque propendat, aliqua poena graui coarctari iustissimum fuit. Dixi poenam mortis huic crimini imponendam esse, vbi constitutiones Pontificiæ receptæ sunt: quod dixi, quia in Inquisitionibus Hispaniæ video supradictas Bullas quoad relaxationem cutiæ seculari ob huiusmodi crimen receptas non esse; ac proinde solum poena arbitraria sic delinquentem esse puniendum, sic Bernard. Diaz allegato loco, & Menoch. supradictus c. 320. num. 14. Hæc autem poena arbitraria regulariter est in actu publico, abiurata de leui, flagellis cædi, & tritribus addici, & ab ordinibus perpetuo priuari. Aliquando hæc poena minuitur, & in exilium, & pecuniâ conuertitur, tum si delinquentis nobilitas sit, neque in actu fuit specialis malicia.